BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3–3.

Nr. 391. Wilno, dn. ~~18 lutego~~ ~~xxxxxxxxxxx~~ 1931 r. ~~1930 roku.~~

Treść numeru:

----oooo0oooo----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o p o ż y c z c e f r a n c u s k i e j d l a P o l s k i.

"Lietuvos Aidas" Nr.36 z dn.13.II.1931 r. Artykuł p.t. "Znamienny fakt". Streszczenie:

Rozpoczęte w roku ub. zabiegi Polski o pożyczkę francuską zakończyły się pomyślnie: Firma Schnejder-Creuzot i Banque Pays du Nord, udzielą Polsce miljarda franków wzamian za 55-cio letnią koncesję na eksploatację nowej linji kolejowej Górny Śląsk-Gdynia.

Zważywszy, iż linja ta biegnie nad samą granicą niemiecką, trzeba uznać, iż fakt udzielenia przez wymienione firmy tak znacznej sumy na 55 lat świadczy o zdecydowanem stanowisku Francji w sprawie rewizji granic. Nietylko bowiem zwrot Niemcom Pomorza lub Górnego Śląska, lecz nawet drobniejsze zmiany linji granicznej nie mogłyby ominąć tej arterji kolejowej. Gdyby istniały jakiekolwiekbądź wątpliwości lub wahania w sprawie zmian wschodniej granicy Niemiec, kapitał francuski z pewnością nie zaryzykowałby angażowania się na nadgranicznych terenach.

Z drugiej jednak strony Niemcy żądają rewizji traktatów, przyczem różnice między partjami zaznaczają się jedynie w wyborze środków. Który obóz w tym sporze ma większe szanse wygranej? Obok Francji, opierającej się stanowczo kwestjonowaniu granic, stoją państwa, otaczające Niemcy: Polska, Czechosłowacja i Belgja; ponadto w sferze wpływów francuskich są Jugosławja i Rumunja. Natomiast obóz, domagający się rewizji umów, składa się z Niemiec, Austrji, Węgier i Włoch. Lecz nie jest to wyraźnie skonsolidowany blok, jak obóz francuski: państwa te żądają wprawdzie rewizji, lecz żądania każdego z nich idą w odmiennym kierunku, zaś Niemcy same, mimo wysoko stojącej techniki i powszechnej żądzy odwetu, wobec wrzącej tam obecnie walki partyjnej i przesilenia gospodarczego zbyt są słabe, aby mogły na własną rękę wystąpić przeciwko antyrewizjonistycznemu blokowi. To też firmy Francuskie umieszczają bez obawy swoje kapitały nad niemiecką granicą.

"P r a s a n i e m i e c k a o K ł a j p e d z i e.

"Lietuvos Aidas. w Nr.33 z dn.10.II.1931 r. podaje w streszczeniu głosy prasy niemieckiej o sprawie kłajpedzkiej:

"Koen.Allg.Ztg." i "Koenig. Hart.Ztg." zamieściły obszerne sprawozdania z otwarcia sejmiku i przemówień gubernatora i prezesa dyrektorjatu, bez specjalnych komentarzy. Natomiast "Allenst.Ztg." /w N.23 z 28.I./ oświetla te fakty w sposób swoisty, twierdząc, że frakcja litewska poszła na drogę porozumienia z frakcjami większościowemi sejmiku jedynie pod wpływem skargi kłajpedzkiej.

Podobnież rozumuje pismo "Das Memelland":

"Ostpr. Ztg.", zamieszczając wywiad min.Zauniusa w sprawie skargi kłajpedzkiej w Genewie, powstrzymuje się od komentarzy. Natomiast "Koen. Allg.Ztg." nazywa wywody Zauniusa niewystarczającemi, a nawet posuwa się do tendencyjnego przekręcenia art.17-go Konwencji Kłajpedzkiej, twierdząc, że Niemcy miały prawo ująć się za Kłajpedą, podczas gdy art. 17 wyraźnie głosi, iż może to uczynić tylko jedno z państw ententy. Pozatem niepodobna nie podkreślić kampanji prasowej w Prusach Wsch., zmierzającej do podtrzymania niemieckości na obszarze Kłajpedy. Co więcej, "Koen.Allg.Ztg."/w N.13 z 9.I./ zamieściła obszerny artykuł prof. Rothfelsa p.t. "Niemickość Wschodu", w którym autor stara się udowodnić, że Niemcy zamieszkiwali już dawniej na przestrzeni od zatoki Fińskiej do m.Czarnego. Charakterystyczną jest wreszcie rzeczą, iż "Koen.Allg.Ztg." stale traktuje obszar Kłajpedy w jednej płaszczyźnie z Gdańskiem.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o c y w i l n e j m e t r y k a c j i.

"Lietuvos Żinios" Nr.35 z dn.12.II.1931 r. Artykuł p.t. "Tylko środek walki". Streszczenie:

W ostatnich czasach coraz więcej się mówi na Litwie o wprowadzeniu cywilnej metrykacji. Do redakcyj pism napływają masowo prośby o jaknajrychlejsze uskutecznienie tego. Jest to więc sprawa dojrzała. Jednak może być zrealizowana jedynie w kraju, gdzie panuje swoboda. Tymczasem obecnie "tautininkowie" używają argumentu metrykacji cywilnej jedynie jako straszaka w stosunku do "Krikszczioniów". Faktycznie zaś metrykacja cywilna w obecnych warunkach na Litwie nie nadaje się. Traktować ją przeto należy, jako środek walki "tautininków" z klerykałami.

"L i e t u v o s A i d a s" o t a k t y c e "K r i k s z c z i o n i ó w"

"Lietuvos Aidas z dn.10II.1931 r. Nr.33. Artykuł p.t. "Taktyka". Streszczenie.

Przed paru dniami obwieścił "Rytas" urbi et orbi, że 6-ciu uwięzionych studentów ateitininków na znak protestu urządziło głodówkę.

Jak tam naprawdę ~~zaszł~~ ta głodówka wyglądała, nikt nie wie. Podobno ateitininkowie głodowali po sutem jedzeniu. Dziwną jest taktyka "Rytasa": gdy się uwięzi komunistów, "Rytas" milczy. Gdy natomiast wpakuje się do więzienia "ateitininków" "Rytas" rozdziera szaty. Zgrupowani przy "Rytasie" politykierzy dokładają wszelkich starań, aby spowodować represje przeciwko klerowi, i młodzieży. Walczą oni bynajmniej nie o ideje, a tylko o władzę.

Rząd tych wszystkich "chwytów" nie obawia się. Taktyka "Krikszczioniów", polegająca na burzeniu ładu wewnętrznego i mogąca wywołań jedynie anarchję, - rządu do ustępstw nie zmusi. Rząd chce silnego państwa litewskiego, chce odzyskania Wilna, ubezpieczenia się przed niebezpieczeństwami, na których nie zbywa. Tymczasem, "Krikszczioniowie" wszystko to usiłują podkopać. Taktyka ch.d. zasługuje na jaknajostrzejsze potępienie.

S p r a w a m e t r y k a c j i c y w i l n e j w R a d z i e S t a n u. Jak wiadomo, specjalna komisja Rady Stanu rozważa obecnie możliwości wprowadzenia w Litwie metrykacji cywilnej.

Jak dowiadujemy się ze źródeł miarodajnych, chodzi o to, który z dwóch projektów okazałby się możliwy do przyjęcia: projekt systemu jednolitego, przyjętego we Włoszech i Łotwie, czy też projekt podwójnej metrykacji, uwzględniający obok kościelnej również metrykację cywilną.

Według pierwszego projektu, duchowna osoba nie prowadzi ksiąg urzędowych, lecz jedynie spisuje na kartkach odpowiednie dane o aktach stanu cywilnego, poczem kartki te przesyła do państwowego urzędu metrykacji. W tym wypadku więc osoby zainteresowane, mając do czynienia tylko z władzami duchownemi, nie potrzebują zwracać się do urzędów państwowych. Osoby zaś, które nie życzą załatwiania tych spraw przez duchowieństwo /bezwyznaniowcy lub osoby, należące do sekt, nie posiadających duchowieństwa/, nie mogą bezpośrednio zwracać się do urzędu państwowego. System ten nie jest sprzeczny, ani z konstytucją ani z prawem kanonicznem, ponieważ Konstytucja nie zawiera przepisów, nakazujących jakiś inny system, natomiast gwarantuje wierzącym, iż po załatwieniu aktów stanu cywilnego u władz duchownych osoby te ~~x~~ nie będą zmuszone zwracać ~~x~~ się ponownie do innych urzędów. Że zaś system ~~xxx~~ ten nie jest sprzeczny z kanonami, świadczy fakt, iż uwzg-

lędnia go konkordat między Włochami a Stolicą Apostolską.

Według drugiego systemu metrykacji duchowieństwo każdego wyznania prowadzi metryki, stanowiące urzędowe dokumenty w państwie. Obok tych ksiąg są księgi, prowadzone przez samorządy dla osób nie mogących lub nie życzących zwracać się w sprawie metrykacji do władz duchownych. System ten ma być bardziej uzgodniony z konkordatem między Litwą a Stolicą Apostolską.

Różnica pomiędzy obu projektami polega na tem, iż podczas gdy zgodnie z pierwszym systemem, wszystkie akty metrykacji załatwiają wyłącznie urzędy cywilne, które tylko w niektórych wypadkach są zawiadamiane o aktach stanu cywilnego przez duchowieństwo, drugi system zawiera podwójną metrykację: przez urzędy ~~xx~~ cywilne oraz przez duchowieństwo wszystkich wyznań. Pierwszy system więc bardziej jest scentralizowany aniżeli drugi.

Obecnie komisja Rady Stanu rozważa powyższe projekty, a więc nie wiadomo jeszcze, który z nich zostanie ostatecznie przyjęty.

Oba projekty dotyczą zapisów i prowadzenia ksiąg w sprawie urodzin i zgonów oraz aktów ślubnych, które poza tem wymagają jeszcze wykonania odpowiedniej czynności przez czynniki rządowe. Równolegle więc do ustawy o metrykacji chodzi również o ~~x~~ ustawę o ślubach cywilnych, ale wyłącznie dla osób, których przekonania wyznaniowe nie pozwalają na zawarcie związków kościelnych. Dla tych osób, ~~xxxxxxx~~ ma być ustalona forma zawarcia ślubu cywilnego. Osób, zawierających związki kościelne, ustawa ta, oczywiście nie będzie dotyczyła.

Również chodzi o podstawowe uregulowanie kwestji cmentarzy i grzebania umarłych, które to sprawy nie są jeszcze należycie uporządkowane.

W związku ze sprawami powyższemi, jak się dowiadujemy, w końcu bież.miesiąca w T-wie Prawniczem ma się odbyć zebranie dyskusyjne. Na tem zebraniu członek Rady stanu pro.M.Römer wygłosi referat na tytuł "O metrykacji aktów stanu cywilnego". W zebraniu wezmą udział członkowie T-wa Prawniczego, adwokatura, sędziowie oraz prawdopodobnie profesorowie wydziału prawnego U.W.W. Po referacie odbędzie się dyskusja, która jak sądzić należy, potrafi odpowiednio wyświetlić niewyjaśnione dotąd szczegóły obu projektów.

R e z o l u c j e R a d y Z w i ą z k u L u d o w c ó w w s p r a w a c h w e w n ę t r z n y c h i g o s p o d a r c z y c h
W sprawach wewnętrznych i gospodarczych przyjęła Rada Ludowców rezolucje następujące: 1/uważając kraj za dojrzały do odseparowania Kościoła od państwa i szkoły, wzywa Rada do jaknajszybszego przeprowadzenia tej separacji drogą ustawy , przy jednoczesnem wprowadzeniu metrykacji cywilnej. 2/ Konstatując wzrastający kryzys ekonomiczny, Rada zaleca jaknajwiększą oszczędność pod każdym względem, 3/należy podnosić produkcyjność aparatu państwowego i określić dokładnie dziedziny działalności, a organizacje ~~xxx~~ lokalne i samorządy powierzać ludziom miejscowym, 4/ Normowanie samorządów winno iść po linji decentralizacji, a nie odwrotnie. 5/ Ustawy samorządowe winne być tak przekształcone, by samorządy miały więcej praw, dochodów i inicjatywy. 6. Oszczędności budżetowe winne być użyte na cele kulturalne gospodarstw rolnych. 7/. Wobec wzmagającej się tendencji wyzysku spożywców przez syndykaty, Rada wzywa do walki z takim charakterem działalności syndykatów.

S t a n o w i s k o M e t r o p o l j i k o w i e ń s k i e j w s p r a w i e c y w i l n e j m e t r y k a c j i . Ordynator Metropolji kowieńskiej ogłasza w pismach chrz.dem.nast.list w sprawie metrykacji cywilnej.

W niektórych pismach, ulotkach a nawet przy pomocy radja, szerzone są obecnie wiadomości, które mogą w błąd wprowadzić ogół katolicki. Według tych pogłosek, w sporządzaniu projektu o metrykacji cywilnej mają również zabrać głos doradczy wyżsi duchowni a nawet przedstawiciel arcybiskupa. Ordynator Metropolji kowieńskiej uważa za swój obowiązek uprzedzić, iż te pogłoski o naradach są jedynie wymysłem. Sprawy metrykacji katolików są całkowicie uporządkowane w kanonach, zaś pełne prawo wolnego korzystania z nich przewiduje § 1 Konkordatu.

B7